Mánudaginn 20. janúar 1947.

Nr. 23/1946. **Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs**
(Hrl. Sigurður Ólason)
gegn
Einari Tómassyni (Hrl. Theódór B. Líndal).

Setudómari próf. Ísleifur Árnason í stað hrd. Árna Tryggvasonar.

Fébótamál samkvæmt lögum nr. 99/1943.

Dómur hæstaréttar.

Áfrýjandi, sem skotið hefur máli þessu til hæstaréttar með stefnu 21. febrúar s. l., krefst aðallega algerrar sýknu og að honum verði dæmdur málskostnaður úr hendi stefnda í héraði og fyrir hæstarétti eftir mati dómsins. Til vara hefur hann krafizt, að hin dæmda fjárhæð verði lækkuð og málskostnaður fyrir báðum dómum verði látinn falla niður.

Stefndi krefst þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjanda verði dæmt að greiða honum málskostnað fyrir hæstarétti eftir mati dómsins.

Eftir að héraðsdómur gekk, hafa vitnin Sigurður Guðbrandsson, sem sat á vörupalli bifreiðar stefnda, og Magnús Guðmundsson, er var í stýrishúsi hennar, komið fyrir dóm og gefið skýrslur um málsatvik. Eru framburðir þeirra að meginefni samhljóða skýrslu bifreiðarstjórans á R 809 um slysið, en hún er rakin í héraðsdómi. Þó telur vitnið Sigurður, að hraði R 809 hafi verið um 40—45 km, miðað við klukkustund.

Að þessu athuguðu og að öðru leyti með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann.

Eftir þessum úrslitum þykir rétt, að áfrýjandi greiði stefnda kr. 800.00 í málskostnað fyrir hæstarétti.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnda, Einari Tómassyni, kr. 800.00 í málskostnað fyrir hæstarétti.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 23. janúar 1946.

Mál þetta, sem dómtekið var 16. þ. m., hefur Einar Tómasson framkvæmdarstjóri hér í bæ höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni 26. júní s. l., gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til greiðslu skaðabóta, að fjárhæð kr. 10487.49, með 6% ársvöxtum frá stefnudegi til greiðsludags og málskostnaðar að mati dómarans.

Stefndi hefur aðallega krafizt sýknu og málskostnaðar að mati dómarans, en til vara, að kröfur stefnanda verði lækkaðar og málskostnaður látinn falla niður.

Málavextir eru þeir, að þann 3. október 1942 um kl. 13 var vörubifreiðinni R 809, sem er eign stefnanda, ekið frá Reykjavík austur Suðurlandsbraut. Skýrir bifreiðarstjórinn svo frá, að hann hafi ekið á vinstri vegarbrún með um 30 km hraða, miðað við klukkustund. Þegar bifreið sín hafi verið að komast yfir eystri brúna á Elliðaánum, hafi herbifreið, eign setuliðs Bandaríkja Norður-Ameríku, sem ekið hafi verið yfir gömlu brúna á ánum og upp á nýja veginn, lent á hægra afturhjóli R 809 og ýtt afturenda hennar út af veginum til vinstri. Bifreiðarstjórinn kveður sér fyrst hafa tekizt að halda framenda bifreiðarinnar uppi á veginum, en við þetta hafi bifreiðin snúizt við, þannig að framendi hennar sneri til vesturs, og oltið svo á vinstri hliðina. Síðan hafi bifreiðin runnið niður vegarfláann, sem er um 1,70 m á hæð, og staðnæmzt á jafnsléttu, þannig að hún hafi staðið á öllum hjólum, en framendi hennar hafi þá snúið í vestur, í áttina til Reykjavíkur. Enginn farmur var á bifreiðinni í umrætt sinn, en tveir menn stóðu á vörupallinum og einn sat í stýrishúsi hjá bifreiðarstjóranum. Menn þessir meiddust nokkuð. Bifreiðin R 809 skemmdist allmikið við árekstur þenna og var óökufær vegna þess um langan tíma.

Stefnandi telur, að bifreiðarstjórinn í herbifreiðinni eigi alla sök á árekstri þessum. Hann hafi ekið með miklum hraða af hliðarvegi inn á mikla umferðarbraut. Þá hafi hann ekki gætt þess að víkja fyrir R 809, svo sem honum hafi borið, þar sem hann hafi haft þá bifreið á vinstri hönd. Með lögum nr. 99 frá 1943 hafi stefndi tekið á sig fébótaábyrgð á tjóni, er hlytist af veru setuliðs Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi, og beri honum því að bæta sér allt það tjón, er af árekstri þessum hafi hlotizt.

Stefndi, sem ekki hefur mótmælt því, að lög nr. 99 frá 1943 komi hér til, byggir sýknukröfu sína á því, að ökumaður bifreiðarinnar R 809 eigi einn sök á árekstri þessum. Bifreiðinni R 809 hafi verið ekið mjög hratt, en herbifreiðinni hafi verið ekið hægt. Árekstur-inn sjálfur hafi verið mjög litill og engum skemmdum valdið á bif-

reið stefnanda, hins vegar hafi hún skemmst við að velta út af veginum, en ástæðan til þess hafi ekki verið áreksturinn, heldur hinn mikli hraði bifreiðarinnar R 809. Þá hefur stefndi krafizt þess, að þótt svo yrði litið á, að ökumaður herbifreiðarinnar ætti einhverja sök á árekstrinum, þá yrði meginhluti sakar talinn hvíla á bifreiðarstjóranum á R 809.

Þannig hagar til á árekstrarstaðnum, að gamla brúin, sem herbifreiðin kom yfir, liggur skáhalt á nýja veginn við eystri brúarsporðinn á nýju brúnni, og mun gamla brúin vera lítið farin nú. Að því er varðar hraða bifreiðanna, þá hefur ekki reynzt unnt að ná skýrslum af ökumanni herbifreiðarinnar um atvik að árekstri þessum, en hann var erlendur hermaður. Farþegar þeir, sem voru í bifreið stefnanda, hafa fyrir rannsóknarlögreglunni í Reykjavík að öllu leyti staðfest skýrslu bifreiðarstjórans á R 809 um hraða þeirrar bifreiðar svo og atvik að árekstrinum, og verður því sú skýrsla lögð til grundvallar um málsatvik.

Í 1. mgr. 7. gr. umferðarlaganna nr. 24 frá 1941 segir svo:

„Þegar tveir ökumenn stefna svo, að leiðir þeirra skerast, skal sá víkja, sem hefur hinn á vinstri hönd, en þó skal sá, er kemur frá vinstri, gæta fyllstu varúðar.“

Það er upp komið í málinu, að ökumaður herbifreiðarinnar hafði bifreiðina R 809 á vinstri hönd, og bar honum því samkvæmt greindu lagaákvæði að víkja. Þar sem hann gætti eigi þessa, verður að telja hann eiga alla sök á greindum árekstri, enda ekkert fram komið, er bendi til, að ökumaður R 809 hafi ekki sýnt fyllstu varfærni. Samkvæmt þessu og með skírskotun til ákvæða 1. gr. laga nr. 99 frá 1943 verður að telja stefnda bera fébótaábyrgð á öllu því tjóni, sem stefnandi beið við árekstur þenna.

Kröfu sína sundurliðar stefnandi þannig:

1. Viðgerðarkostnaður	kr.	8237.49
2. Bætur vegna afnotamissis	—	2250.00
	Kr.	10487.49

Um 1. Svo sem að framan getur, skemmdist bifreiðin allmikið við árekstur þenna. Var henni komið á viðgerðarverkstæði þann 6. október s. á., og var hún þar til 18. nóv. s. á. Nemur kröfuliður þessi viðgerðarreikningnum.

Stefndi hefur mótmælt reikningi þessum sem of háum.

Í málinu hefur verið lagður fram sundurliðaður reikningur yfir viðgerðina frá þeim, er inntu hana af hendi. Reikningi þessum hefur á engan hátt verið hnekkt, og þar sem ekki verður séð, að hann sé ósanngjarn, verður hann lagður til grundvallar í málinu, og þessi kröfuliður því tekinn til greina óbreyttur.

Um 2. Svo sem að framan getur, var bifreið stefnanda óökufær vegna árekstrar þessa frá 3. okt. 1942 til 18. nóv. s. á. eða 45 daga.

Telur stefnandi, að tjón sitt vegna afnotamissis bifreiðarinnar hafi verið kr. 50.00 á dag eða kr. 2250.00 fyrir allan tímann. Stefndi hefur mótmælt reikningi þessum sem of háum.

Bifreiðin R 809 er vörubifreið, gerð 1936, og 2½ smálest að burðarmagni. Var hún notuð til að aka kolum um bæinn, en stefnandi rekur kolaverzlun. Með tilliti til skemmda þeirra, er urðu á bifreiðinni, þá verður ekki talið, að viðgerðin hafi tekið óhæfilega langan tíma. Með tilliti til þess, sem upp er komið um tekjur af bifreiðum á þessum tíma, þá þykir tjón það, er stefnandi telur sig hafa beðið vegna afnotmissisins, hæfilega reiknað á kr. 50.00 á dag, svo sem hann gerir, og verður þessi liður því tekinn til greina óbreyttur.

Bifreiðin R 809 var kaskótryggð hjá Sjóvátryggingarfélagi Íslands h/f fyrir kr. 4000.00. Af hálfu stefnda hefur þess verið krafizt, að bætur stefnanda verði vegna þessa lækkaðar um kr. 2000.00, þar sem hann eigi rétt á að fá það greitt frá tryggingarfélaginu.

Stefnandi hefur algerlega mótmælt því, að taka beri tillit til tryggingar þessarar við ákvörðun bóta honum til handa frá stefnda. Hann hafi ekki krafið inn fé þetta og óvíst, hvort það fáist greitt. Af hálfu tryggingarfélagsins hefur því verið lýst yfir, að það telji sér óskylt að greiða bætur til stefnanda vegna tjóns þessa, en verði krafa stefnanda lækkuð vegna væntanlegra tryggingarbóta, þá muni félagið, að því er það telur umfram skyldu, greiða honum kr. 2000.00 í bætur af þessum sökum.

Í 2. mgr. 4. gr. laga nr. 99 frá 1943 segir, að tjónþoli geti eigi krafið ríkissjóð bóta að svo miklu leyti, sem hann fái tjónið bætt frá vátryggjanda. Það er að vísu komið fram í málinu, að stefnandi hefur enn ekki fengið bætur frá vátryggjanda, en hins vegar er ljóst, að hann getur heimt þær af honum. Verður því með skírskotun til framangreinds lagaákvæðis að telja stefnda óskylt að bæta stefnanda það fé, er hann getur fengið hjá tryggingarfélaginu. Verður því krafa stefnanda lækkuð um framangreindar kr. 2000.00.

Málalok verða því þau, að stefndi verður dæmdur til að greiða stefnanda kr. 8487.49 (kr. 8237.49 + 2250.00 — kr. 2000.00) með vöxtum, svo sem krafizt er.

Eftir málalokum þykir rétt, að stefndi greiði stefnanda málskostnað, er þykir hæfilega ákveðinn kr. 950.00.

Einar Arnalds borgardómari kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Stefndi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnanda, Einari Tómassyni, kr. 8487.49 með 6% ársvöxtum frá 26. júní 1945 til greiðsludags og kr. 950.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.